

**Клеър Кийган – “Антарктика”:
“Ритуалът “Джинджър Роджърс” и “Любов във високата трева”**

Превод от английски: Зорница Стоянова-Лечева

Ритуалът “Джинджър Роджърс”¹

Не ме питайте защо му викахме Джим Лапата. Майка ми запечата образа му в главата ми, а аз бях във възраст, когато образите на мъжете вървяха пред самите мъже. И плакатите го потвърждават: “Тин Лизи”² с V-образни деколтета, краката на Пат Спилейн³, бягащи през стената на стаята ми с топката във въздуха. Обичах сладкото и имах усет към мъжете. И към образите.

Имам фотографска памет. Пред очите ми е всяка натруфена страница от сватбения албум на братовчедка ми – подковата на тортата с мъжа – малко по-висок от жената, краката им забити в глазурата. Аз разделям живота си на картини – така, както другите хора се оставят на календра да ги очертава месец след месец. Времето на Джим Лапата беше времето на най-странните картини.

По това време колехме прасета и ядохме запържено в мас свинско с гъст сос. Пепеляво сиво и ябълково зелено – това са цветовете на дома ми. Мама ми подаваше чинията с вечерята с края на полата си и докато аз се тъпчех, разказваше как е минал денят ѝ.

– Само да видиш новия дървар, дето баща ти нае! Викат му Джим Лапата. Огромно момче. Влезе тука и като се облегна на стената, истина ти казвам, имах чувството, че ще вземе да се срути всичко.

Брат ми Юджийн жестикулира зад гърба ѝ. Набождам парче свинско и си представям гигант, който тресе земята, като ходи. Може да е опасно. Виждала съм

¹ Превод от: Keegan, C. The Ginger Rogers Sermon. – In: Keegan, C. Antarctica. New York: Atlantic Monthly Press, 1999, p. 182–201.

² Ирландска хардрок група, основана през 1969 г. – Бел. прев.

³ Ирландски футболист, играл галски футбол от 1975 г. до 1990 г. – Бел. прев.

как баща ми пукна ребрата на една крава, докато просто се опитваше да я натика в обора.

– Подавам му аз вечерята, а той се протяга и достига дръжката на тенджерата, без да става. Изяде девет картофа. Девет картофа, моля ти се! Имаш късмет, че остана един.

Мама рови в чекмеджето с приборите за лъжица. Тапиока и задушени ябълки, предполагам. А се надявам на плодов сладкиш със сметана и шери, гъст карамел и бучки сладолед.

– Какво има за десерт?

В съботните вечери ме оставят сама. Юджийн също ходи, въпреки че не танцува. Да си остане вкъщи с мене си е чиста лигня, защото той е много по-голям. Със седем години. Аз съм се пръкнала от последните капки сперма на баща ми. Майка ми казва, че съм инцидентът в семейството. Баща ми разправя на хората, че съм изтърсак, което струва ми се значи почти същото.

Танцуват като луди тия мои родители. Мама твърди, че човек, който не умее да танцува, е половин човек. Научи ме да играя жътварската жига⁴, валс, куикстеп и “Обсадата на Инис”⁵ във всекидневната. Казва, че танцуването било добра терапия, карало я да се чувства като че в такт със света. Движели сме се по принцип където и както се налага, приведени под дъжда и такива работи, но танцуването я освобождавало, казва, било смазка за ставите ѝ. Тя пуска плочата, аз поръсвам “Лукс” по линолеума и започваме да се въртим по пода на дневната като две откачалки. Аз съм мъжа-откачалка. Правя се, че не я виждам как следи отражението си в огледалото на бюфета, докато минаваме покрай него. “Стените на Лимърик”⁶ се играе по двойки – една срещу друга, така че ние протягаме ръцете си към въображаеми партньори и ги движим натам, накъдето би трябвало да се движат те. Харесва ми така – да знам какво ще направи мама и накъде ще отиде, преди да го е направила и без да ми се налага да мисля.

⁴ Harvest Jig (англ.) – ирландски фолклорен танц. – Бел. прев.

⁵ “The Siege of Ennis” (англ.) – ирландски фолклорен танц. Името му се свързва с реално събитие от историята на Ирландия. – Бел. прев.

⁶ “The Walls of Limerick” (англ.) – ирландски фолклорен танц. Името му се свързва с реално събитие от историята на Ирландия. – Бел. прев.

Съботите миришат на момичета – на мокра коса, на лак за нокти и на шампоан с лайка. В кухнята мама си прави прическата. Викаме ѝ “Салона”. Аз държа фибите с устни и навивам косата ѝ на бодливите ролки, като подсилвам с фиксиращ лосион. Тя пъхва глава в мрежичката и сяда под каската на сешоара, който купихме от аукциона, когато “За него и за нея” фалира. Подавам ѝ стар брой на “Седмичник за жената” и си представям, че е “Вог”. Последната страница е откъсната, за да не може татко да чете за женските проблеми.

– Искаш ли кафе? – надвиквам се аз с шумотевицата.

В тая къща никога не е имало кафе. Стои си тя там отдолу, глуха и викаща като бабичка, а аз ѝ подавам чаша “Овълтин”⁷ с каймак и след час тя излиза – успокоена и порозовяла. Следва цапотина с лак за обувки, свистенето на парната ютия, заглаждаща гънките. Прелистваме картинките и се появява татко с насапунисано лице и с облепени краища на брадичката – за да спре кръвта. И мама – как се напъхва в ластичния си колан с телесен цвят, с широк еластичен голф, който да ѝ придържа корема. Викам ѝ Шкембенце:

– Ш’ танцуваш ли сега, Шкембенце? Къде оценяват красавиците, Шкембенце? Къде ти отиде шкембенцето, Шкембенце?

Тя пък ми вика Чудище:

– Я да млъкваш, Чудище!

Мазва малко “Момина сълза” зад ушите си със запушалката на стъкленичката и мушва потропващите си стъпала в обувките за танци, готова за тръгване.

– Нали няма да се изпогориш? – последната дума винаги е на татко, който си подрънква ключовете така, сякаш са от единствената кола в енорията.

– Няма, тате.

Юджийн си облича кадифеното яке и ми хвърля убийствен поглед.

Филмът започва след новините в девет. Обличам си пижамата и намирам курабийките. Тя ги крие или в пералнята, или в калъфа на акордеона, или в гюма за маслото. Веднъж Юджийн ги изяде всичките и остави бележка с текст “Следващият път ги скрий по-добре”, но Шкембенцето побесня, така че сега не

⁷ Безалкохолна напитка, съдържаща какао. – Бел. прев.

оставяме нищо и тя нищо не казва. Така е в нашата къща – всеки знае какво става и всеки се преструва, че не знае.

Угасявам всички светлини, сядам с вдигнати крака и си играя със себе си в тъмното, надявайки се актьорите да се разсъблекат за голо къпане в едър план. Тазвечерният филм се казва “Птиците”⁸. Птиците стоят строени върху жиците и дебнат децата със стъклените си очи. Готови да им се нахвърлят. Дори учителите не могат да ги защитят. Представям си как сивите гарвани изкължават очите на нашите овце. Дочувам шум, но това е просто цедката за мляко, която вятърът удря в стъклото. Прилича на метални щипци, на металическа ръка. Слагам резето на вратата и пускам сетера да се качи на канапето. Затварям очи, когато птиците връхлитат градчето.

Минава полунощ, когато светлините на фаровете пробягват през стаята. Мама влиза, поклащайки се, отваря хладилника и лампичката му оцветява страните ѝ в розово. Татко приплъзва чайника върху печката и си затопля ръцете, готов за похапване.

– Видяхме Лапата в Шилейла⁹. Танцуваше с някаква.

– И такава една дребна – подмята мама. – Като бантам кокошка¹⁰ беше, седнала до него. А пък нито един от двамата не може и една стъпка да изтанцува. Бездарници!

Отхапва домати с настървение, а Юджийн се отправя към стълбите, преди да е започнала с нейния “Джинджър Роджърс” ритуал.

“Как е бантамката?” е първото, което казвам, когато виждам Джим Лапата. Той се ухилва широко и румено и смехът му прозвучава като начало на нещо. Има месести устни и руса коса, а като застанеш до него, все едно, че си застанал в сянка. Грамаден е като гардероб. Приисква ми се да разкопчая всички копчета на ризата му и да надникна отдолу. Непрекъснато използва “А?”, като говори.

⁸ Филм на Алфред Хичкок от 1963 г. – Бел. прев.

⁹ Град в югоизточна Ирландия. – Бел. прев.

¹⁰ Дребни кокошки. Името идва от град Бантам – някогашен пристанищен център в Индонезия, и се използва както за определена порода, така и като нарицателно за дребни видове кокошки. – Бел. прев.

– С’а пък тая бантамка коя е, а? – гласът му като че идва от дъното на кладенец.

Баща ми сяда начело на масата, стрива с длани дебло парче тютюн и натъпква лулата си. Няма зъби, та затова очите му се смеят.

- Мама казва, че мацето ти било като бантамка – пояснявам аз.
- А?
- Цяла седмица ли я оставяш да клечи в гнездото?
- Може изобщо да не е от гнездящите.
- Що не я оскубеш?

Бантамските майтапи така и не секнаха. В смигвания и недодялани шеги за мътене и скубане измина цялото лято.

Лапата не носи колан. Като си вдигне панталона, подгъвите на крачолите му не стигат до глезените. В дъждовните дни мъжете си остават вкъщи и работят нещо по двора. Подрязват копитата на овцете, заграждат, заваряват. В съботните дни Юджийн гледа “Спортен стадион” и си гризе ноктите. Аз помагам на Лапата да нацепи дървата. По едната страна на трупчето познавам каква е другата, знам, че трябва да го поставя на дръвника така, както расте, за да му е по-лесно на Лапата. Не ми се струва обаче, че има голямо значение. Оная ми ти брадва пада и ги разцепва всеки път – и с чворове, и без чворове. Дори и бодливата зеленика, дето баща ми я нарича “кучката на цепениците”, и тя поддава при лекия му удар. Имаме си ритъм – аз ги слагам, той ги цепи. Ако е друг, бързо си отдръпвам ръката, с Лапата обаче не. Двамата с него сме като части на една и съща машина – бърза и смазана. Имаме си доверие един на друг. Всеки път, щом аз приготвя трупчето, той си подръпва панталоните нагоре, ама при всяко замахване с брадвата пак му се смъкват.

През лятото и аз съм дървосекачка. Шкембенцето казва, че това не е момичешка работа. Момичетата трябвало да диплят кори за сладкиши или в най-добрия случай да мият колата. Трябвало да си чистя стаята и да се упражнявам в ходене с книга на главата за добра стойка. Все неща, които да ме държат вкъщи.

– Дръж я далече от резачката! Ако това момиче си дойде от гората без крака, да не ми се прибираш!

Всички сме виждали такива работи. Отрязани пръсти на краката, ръка, разкъсана от лебедката, а веднъж една кобила пощуряла, защото я ужилила щръклица и като повлякла трупите към пътя, премазала колата. Но дойде ли сутрин, аз съм вече станала, приготвила съм се и очаквам Ескорта на Лапата откъм алеята.

Моята задача е да вървя след кобилата. Порода “клайдсдейл”¹¹ е – сива, с бяла муцуна, към метър и седемдесет висока. А мирисът ѝ – топъл, на земя, като вътрешността на влажна саксия. Забивам нос във врата ѝ и вдишвам. А е и умна – знае кога да спре, като се закача, няма опасност да ти изкълчи рамото. Няма да ти направи мръсно, но все пак може да те шляпне по лицето с оная ми ти опашка, ако не си бърз. Прочистваме дърветата по склоновете през ред. Лапата и татко секат и кастрят. Най-вече смърч ситка и лиственица – идеални за кастрене. Аз захващам с куката веригата около трупите и тръгвам подир кобилата надолу по просеката към пътя, като придържам дънерите успоредни и колкото се може по-близо един до друг. Когато ги разкача и метна примката обратно на хамута, се хващам за опашката на кобилата и я оставям да ме тегли нагоре по просеката. Лапата казва, че съм страшна умница, задето съм го измислила. А татко – че трябва да дам малко акъл и на Юджийн, понеже той не прави нищо друго, освен да си седи на задника по цял ден, забил нос в някаква книга.

Носим си чай в една манерка и мляко в една стара бутилка от лимонада. Ядем соден хляб, накиснат с домати, и сардини в червен сос. Към края на деня чаят е по-горчив. Лапата огъва бронята на колата там, където е седнал, и говори с пълна уста.

– Шибани мухи! – псува, докато размазва мухите с удар.

Кацат по конския тор и по мармалада. Преследват ме нагоре и надолу по просеките и подлудяват кобилата. Аз седя на гърба ѝ на обратно, с крака върху хълбоците ѝ, докато тя пасе на бърдото, и чакам някой да отвори курабийките. Лапата ме качва там. Вика ми Прасковиче, аз обаче хич не приличам на праскова. Баща ми казва, че съм по-скоро като стъбло на ревен – дълга и кисела.

– Я се разбери с т’ва животно, Прасковиче. Ш’ ми отхапе задника.

¹¹ Порода едри товарни коне. – Бел. прев.

– Той и без друго все си виси, бе, Лапа. Ето – казва татко и му подава парче канап. – Докато си купиш колан.

– А? – усмихва се Лапата, но не си привързва панталона. Само хвърля един такъв поглед на канапа, дето кара татко да си го прибере обратно в джоба, и си придърпва панталона нагоре така, както друг мъж би си наместил очилата на носа.

Лапата ме учи на тънкостите в занаята. Размахва големия си показалец и ме гледа отвисоко, докато ми говори.

– Не освобождаваш трупите, преди да си ги откачила – изплъзнат ли се, премазват ти пръстите. Не стоиш пред резачката – ако нещо изпусне и веригата се скъса, спукана ти е работата.

Открива ми забранения свят на езика на възрастните и ме кани вътре. После ме оставя да се оправям сама.

Оставаме така до сдрачаване. Надвечер идват горските с бакърените си кутии и мажат пъновете с розовата отрова. Покриваме резачките, смазката и петролните лампи в горния край на просеката и пускаме кобилата в полето надолу по пътя. Всяка седмица идват камионите и товарят трупите с щипки-роботи. Побират дващест и пет тона, дават ни разписка и един паунд за мене – за дъвки, за два шоколадови сладоледа и за близалки.

– К’во ви учат в училище? – пита Лапата, като подкарваме кобилата надолу по полето.

Аз съм добра в тригонометрията.

– Квадратът на хипотенузата е равен на сбора от квадратите на другите две страни – отговарям.

– К’ва е тая хипопотуза? – Джим бута седалката назад, за да освободи място за краката си, но коленете му пак опират в таблото. През отворения прозорец държи поводите на кобилата, която подтичва до колата. – Джа, кранто мързелива! Дий! Дий! Мамка ти, смръдлилке! Джа! – и потупва с лявата си ръка отвън по вратата.

– Детето, Лапа. Детето! – напомня татко.

Лапата извърща глава към мене. Очите на баща ми ме наблюдават в огледалото за странично виждане, но аз се правя, че нищичко не съм чула.

– К’ва е тая хипопотуза?

Такива се картините от онова време. Трима мърляви дървoseкачи, влачещи трупи, гората – загладена и белееща в тъмното. Горският ме зяпа, понеже съм момиче. Ядем бисквити “Бърбън”¹², плюем и слушаме Радио “Едно” в колата, когато вали, подсилваме веригата, точим пилите, инструментите за рязане проблясват наоколо като зловеща огърлица. Лапата ме пита какво ме учат в училище, а точилото звънти при всяко пирплъзване на пилата. Татко казва, че Лапата е страшен мъж с резачката. Последният му работник беше заврял кибритена клечка между свещите на колата и резервоара, та да не може да запали, татко обаче го излови и го разкара. Разправам на Джим Лапата какво уча в училище. Знам, че Оливър Кромвел е казал на бедните: “В ада или в Конат” (виждам го как е яхнал черния си кон и сочи на запад); че Исус е изгубил присъствие на духа. Мога да рецитирам Уилям Блейк: “Тигре! Тигре! Жива жар,/ лумнал полунощен звяр,/ кой ум вечен разчерта/ твоята стръвна красота?”¹³ Виждам го, както е на страницата, с въпросителната накрая. Лапата ме хваща за ръката, качва ме на капака на колата и ме кара да рецитирам стихотворението под дъжда. Изравям го от паметта си. Той ме пита какво означава “вечен”, но аз не знам. Казва, че съм най-ужасното дете на света.

– Не дръж детето на дъжда! – обажда се татко от шофьорската седалка. – Чу ли ме, Лапа? Ще вземе да се гътне и ти ще я връщаш вкъщи!

Лапата обаче само се усмихва.

– Казвай стихотворението, Прасковиче!

Източвам се като стъбло на ревен, с каквото ме сравнява татко, и преобразяването започва. Впечатлявам се от дрехите на братовчедка ми. Десени на цветя, тънки лачени коланчета и тесни заострени обувки, които стискат на пръстите. Докуцуквам от училище вкъщи и съобщавам новината. Мама казва “Ш-ш-ш-т!” и ми дава ластичен колан и кърпи, които да попиват кръвта. Мисля си, че е същото като татковия вестник за брадичката.

¹² Вид слепени шоколадови бисквити. – Бел. прев.

¹³ Превод – Спас Николов, цит. според: www.argumenti.org/stories.php?story=0810181049415. – Бел. прев.

– Внимавай да не ги види баща ти – предупреждава тя. Това нейно вечно криене на жените, като че ли са забранени!

Ето ме на тринайсет, отделена от мъжете. И в училище е така, в часа по физическо. Играя баскетбол и прескачам препятствия, връщам се в клас със зачервено лице, изпотена и по време на часа не млъквам. Никой не сяда до мене, защото мириша на плацента. Слагам си подплънки и “Момина сълза” и отивам на танци в клуба. Джим Лапата е винаги там с неговата бантамка. Танцувам валс сред цигарен дим с разни възрастни мъже, които татко познава. Гледам как Сам Колинс подскача по дансинга с лачените си обувки и размята Шкембенцето, вдигнал ръка толкова високо, че тя едва я достига. Лисугера, така му викаме, със зализана посребрена коса и конски очи. Ръцете на мъжете ме сграбчват през кръста и ме въртят наоколо като че съм кофа с вода. Притискат ме плътно с пояснението, че няма да ме пуснат да си вървя. Ризите им са мокри на гърба. Пия “Бейбичам”¹⁴ от чаши с високи столчета. Има вкус на сладолед и размива картината. Юджийн седи, опрял лакти на бара, наблюдава танцуващите, потропва с обувка по напречната пръчка на стола си в перфектен синхрон с ритъма, но не ще да танцува.

Лапата не може да танцува. Ако краката му влязат в такт, това си е чиста случайност. Просто не улавя ритъма. Извежда ме на дансинга, обгръща ме с ръце и прехвърля тежестта си от крак на крак, като прави огромни крачки за валса. Главата ми достига до четвъртото копче на ризата му. Ако се изправя на пръсти, почти успявам да погледна през рамото му. Мога да го помириша, да усетя дъха на снопчетата по гърдите му – сякаш като се поти отделя смола. Напомня ми за кобилата – космите и топлината под ризата му, големите му стъпала, движещи се по пода. Опитвам да го накарам да влезе в ритъм, като пресилвам поклащанията си, но той не чувства музиката и аз се вея, настъпвайки пръстите му.

¹⁴ Марка слабо алкохолна газирана напитка, произвеждана във Великобритания от 1953 г., първият алкохолен продукт, рекламиран с телевизионна кампания в Обединеното кралство, възприеман предимно като “женска” напитка, особено популярна през 60-те и 70-те години на XX в. – Бел. прев.

– Да ме беше предупредила да си сложа метални капачки на пръстите! – подмята той.

Неговата бантамка е по-ниска даже и от мене, мургава, закръглена женица с уста като неговата. Облечена е с блуза в кралско синьо, поръсена обилно със златни пайети на гърдите. Той като нищо би остъргал пайетите ѝ с катарамата на панталона си, стига да имаше катарама. Толкова смешно изглеждат.

В края на вечерта двойките застават отвън, жените – облеgnати с гръб о стената, мъжете – изправени пред тях с ръце върху тухлите отзад, и се целуват. В училище му викаме натискане. Искам да видя как Лапата се натиска с бантамката. Не знам защо, ама ми се ще да видя как изглежда. Представям си как ще трябва да я покачи на каца с бира. Оглеждам се за тях, но те никога не са на стената. Чудя се какво ли би било да целуна Лапата, да усетя силните му ръце под роклята си и устата му върху моята уста. Мама обгръща с ръка раменете ми и ме повежда към колата, забулвайки тоя свят на романтика и докосващи се мъже и жени.

Зимите тук са мрачни. Треперя от студа зад пердетата, приклякам, без да се допирам до седалката на тоалетната чиния. Отблясъците от парафиновата печка на долния етаж са като дупки по тавана на кухнята. Мама тъкмо запалва фитила, когато влиза Лапата и кара сенките да затанцуват. Представям си я как разпалва печката, когато пъхва вътре втория самун хляб. Сплита косата ми на две дълги плитки, докато аз ям макарони на пръстенчета със запържена наденица. Навлажнява пръстите си с език и прибира стърчащите косъмчета. Слушам мляскането на розовата уста на Лапата, който сърба чай, подрънкването на металното канче и на витлеемската звезда, окачени отвън на прозореца. Не искам да ходя на училище.

Троша коричките лед в локвите по алеята и докато чакам автобуса, пуша клечици и издишвам бяла пара. Донасям въщи гниди от училище. Татко, с хватка на фермер, ме държи наведена, докато мама маже главата ми с лосион с миризма на терпентин. Прокарва гребена по кожата на главата ми, хваща гнидите между зъбите му и ги смачква с изхрускване между нокътя на палеца си и кухненската маса с думите: “Спирахме го”.

Тази събота е паднал сняг. Свалила съм от кобилата всичко, освен наочниците, оставяйки на мъжете да приберат амунициите. Яздя я през целия път към къщи, за да не губи форма, докато се оправи времето. Когато колата минава покрай мен по пътя, кобилата изцвилва радостно и забързва в тръст подир нея, скоро обаче изоставаме. Ръката на Лапата ни маха от прозореца. Понякога изглежда като че е Папата или нещо подобно. На пътя е тихо, но кобилата наостря уши. След малко по-надолу съзирам три жребца, протегнати над оградата към полето в очакване. Опитвам се да изтегля кобилата от другата страна на пътя, но няма мундщук и не се получава. Тя допира ноздри до техните и изцвилва. Слизам от гърба ѝ. Членовете на жребците са щръкнали – розово-черни, почти до опасите. Пръхтят и блъскат портата, още малко и ще я съборят отгоре ми. Кобилата хвърля къч и прикляка да пикае на пътя. Дръпвам поводите рязко, но тя не ми обръща внимание. Пръхтенето ѝ се учестява, жребците се хапят един друг със здрави, широко отворени челюсти. Стържат с копита по преградата. Хвърлям камъни по тях и накрая те се впускат в галоп надолу по полето, после пак се връщат и подтичват в канавката покрай кобилата, докато аз я тегля към къщи. Страх ме е да я яхна, преди да съм се отдалечила достатъчно от жребците, защото знам, че при най-малката възможност ще перпусне обратно.

Когато стигам у дома, сивият Ескорт на Лапата още стои паркиран в двора. Той излиза от обора и ме придърпва към себе си в прегръдка.

– Измръзна ли, Прасковиче? – пита ме.

– Тя се е разгонила, Лапа! – зъбите ми тракат, ръцете ми са вкочанени.

– А?

– Не те будалкам. Тия жребци едва не прескочиха оградата, да я докопат.

Лапата не казва нищо, само се усмихва, докато сипва овес в хранилката ѝ. Вървим по замръзналата кал към къщата. Шкембенцето е направила говеждо задушено, с кокала от бута вътре и с бълбукащи кнедли отгоре. Юджийн чете някаква книга със заглавие “Смъртоносни нощи на края на Вселената”. Откакто съм го поглеждала за последно, веждите му са се сключили. Шкембенцето сарвира и заявява на Лапата, че няма да го пусне да си ходи в такова време. Ще остане за нощта и без повече приказки.

Горе оправяме още едно легло.

– Само дано кучият му син да не хърка и да не ни държи будни с Юджийн цяла нощ – подмятам аз за заблуда на противника.

– Не ми харесва езика ти, госпожичке. Ще трябва да си поприказваме с Лапата за това.

Но така и не го направи. И тя, като всички ни, го боготвореше.

Не знае, че го гледам. Застанал е там, където синкавата светлина пресича стаята. Доволна съм, че заваля. Лапата затваря вратата зад себе си и не си прави труда да си разкопчава копчетата. Вместо това хваща яката си отзад и я изтегля през главата си. И той като Юджийн не носи долна блуза. Гърдите му са целите космати, коремът – целият в мускули. Разкопчава ципа си, краката му се оголват, сяда, изхлужва панталона си. Имитирам дишането на Юджийн откъм по-отдалеченото легло. Лапата се приближава до моето по бельо в морско синьо. Навежда се. Дъхът му докосва лицето ми. Насмалко да го оставя да ме целуне, когато чувам проскърцването на другото легло.

Краката му стърчат извън дюшека. Тихо е – знам, че навън още вали. Светлината побелява. Под преспите сме в безопасност. Затрупани. Закътани. Може би ще продължи да навява и той ще трябва да остане още една нощ.

– Лапа, спиш ли? – прошепвам.

– А?

Дълго време не продумва.

– Студена е тая шибана къща.

Отивам до него, загърната в одеялата си. Повдигам завивките му и се пхвам отдолу, смесваме топлината си. Лягам откъм гърба му и дишам в основата на врата му. Ръката ми се приплъзва около кръста му, опипва твърдия му корем, промъква се свенливо сред къдравите косъмчета надолу. Усещам го как потръпва. Сещам се за жребците. Когато се обръща, ръцете му студенеят. Големи, нежни и точни. “Божке, Прасковиче!” – чувам го да прошепва, докато волята му отстъпва. Дишането на Юджийн оттатък е ритмично, слава богу, че леглото не скърца.

Метър сняг е покрил Ирландия, казват по радиото. Изнамирам един капак от фолксваген и двамата с Лапата се пързалиме целия следобед – от горната ливада, покрай канала, през алеята до един страхотен завой долу в полето. Всеки път дирята се удължава по малко, но щом слезем и погледнем нагоре, не мога да се съдържа да не го направя пак. Лапата дърпа капака с едната ръка, с другата държи моята и почти не продумва. Неочаквано съм станала някой, за когото никой не трябва да знае.

Оседлавам кобилата и я подкарвам на обиколка в снега – надолу по алеята покрай тресавището. Луната, като измамно слънце, осветява тъмното небе, но белее земята. Светът се е обърнал с главата надолу. Вечерта е обрамчена в синьо като от светлината на телевизор. Всички моторни резачки са замлъкнали. Вслушвам се в запъхтяното дишане на кобилата и в звука от копитата ѝ, вдълбаващи следи в снега. Навсякъде се носи мирис на бор. Тъкмо сме успокоили ход в лек галоп покрай шосето, когато тя се стряска. От дърветата изхвърча фазан. Конете лесно се плашат, раздвижи ли се въздухът. Дърпам юздата ѝ и се ослушвам. Може да е елен. Слизам и я повеждам надолу между дърветата. Земята е суха, мъхът под краката е хлъзгав и тя залита. Под клоните е черно. И тогава долавям миризмата. Кобилата опъва поводите. Спирам и се ослушвам. Вятърът свисти във върховете на дърветата, сякаш някой се учи да свири с уста. Тръгваме по посока на миризмата и изведнъж разбирам откъде идва. Ботушите на Лапата са там, спретнато завързани, подгъвите стигат до над глезените му. Ботушите са на нивото на очите. Под тях – нищо, нищичко. Приближавам и виждам лицето му – лицето му е черно, и Господи – миризмата. Вятърът леко го поклаща на въжето. Дори не мога да го прережа, за да го сваля. Оставям го там, увиснал в собствените си изпражнения, и се втурвам към къщи.

Това беше най-тежката част – как заведох другите горе и позволих да го видят така. Как стояха и гледаха, и кълнях, и казваха “Исусе” и “Богородичке” и “Какво, за Бога, е накарало свестен човек като него да вземе да направи такова нещо?”, как свалиха шапки и го смъкнаха надолу по хълма върху капака на фолксвагена, който ни беше служил за шейна, покрит с палтото на баща ми. И

Юджийн – как стои там и ме гледа, сякаш съм го направила аз. Мъчно ми беше, че не останах по-дълго с него там, сред дърветата.

* * *

Прибираме се от бдението и сядаме във всекидневната. Прилича на склад за мебели втора употреба, стените са боядисани в лимонено зелено, с пълзяща под тавана ивица избелели рози. Шкембенцето изважда бутилка “Бристол Крийм”¹⁵ от бюфета и напълва четири чаши догоре. Катинарът на дворната порта подрънква и кове тишината в стаята. Баща ми съзерцава проблясващите в пепелта искри. На Юджийн не са му останали нокти за гризане – разкървал ги е до живците. Когато погледът му среща моя, прелива от обвинение и укор. Чувам собственото си дишане.

Шкембенцето донася от кухнята свещи – бели, осветени великденски свещи, и ги пали с кибрита на баща ми. Слага ги наоколо, закрепени с разтопения им парафин. Вади една плоча от калъфа ѝ и гаси лампата. Стаята е осветена от пламъка. Върху камината са наредени фигурки – посребрени двойки, застинали посред завъртане. Потрепват в светлината на огъня. Музиката започва. Шкембенцето хваща Юджийн за ръката и го издърпва нагоре. Той не иска да танцува, но хватката ѝ е здрава. Знам какво се кани да направи и по загадъчния поглед на баща ми – оня, който се появява, когато мама си сменя роклята – се досещам, че нещо става, че нашите са го обсъждали. Планирали са го. Мама винаги е смятала, че един мъж трябва да умее да танцува. Единственият недостатък, който тя намираще у Джим Лапата, бяха тромавите движения на дългите му крака по дансинга. Смята да научи Юджийн – като застраховка, като че ако знае стъпките, ще му се размине и няма да си сложи примката около врата след време.

Започва с бавен валс и той неохотно я следва, местейки тежестта си със сковано тяло и стъпки, следващи нейните. Баща ми е вперил поглед в огъня. Шкембенцето води Юджийн покрай мебелите, шепнейки “едно-две-три”, “едно-две-три”, докато музиката не спира. Иглата изскърцва в браздата и ритъмът се

¹⁵ Марка шери, в Англия бутилирано за първи път в края на XVIII в. в гр. Бристол. – Бел. прев.

сменя – куикстеп. Татко се изправя, сваля балтона си и хваща ръката ми. Закопчалката на тирантите му ме убива отстрани. Глас на странница, ясен и суров, ни притегля един към друг. Шкембенцето брои в ухото на Юджийн. Едно, едно-две, едно. Въртим се един около друг, като внимаваме да не се сблъскаме. После песента се сменя с рийл¹⁶ и остава само първичното думкане на бодрана¹⁷ – звукът от удар на дърво върху кожа. Дум-дум, дум-дум. Пискливото скрипене на цигулката на преден план – плъзгането на лъка върху струните, догонващото хрипене на меха на мелодеона и леката неточност, типична за изпълненията на живо. Струпваме мебелите в дъното на стаята и аз поръсвам “Луке” по пода. Изпиваме си питиетата на няколко глътки и разменяме партньорите си. Юджийн започва да се движи в ритъм, като се включва навреме. Мама си събува обувките. Татковата риза потъмнява от пот по гърба. Музиката е неспокойна и орнаментирана. Сенките ни са двойно по-големи от нас и ни прегъват горе на тавана. Играе се двама срещу двама. Заставаме лице в лице един към друг. Юджийн подскача нагоре-надолу като планинец, налучкал е ритъма, макар да не знае движенията. Насочваме го натам, накъдето трябва. Първо дамите разменят местата си, после кавалерите. Обръщаме мъжете към нас и се движим надясно до седем и после обратно. Завъртаме партньорите си и започваме отначало. Огънят затопля стаята и аз свалям жилетката си, когато мелодията свършва. Двамата с Юджийн се наливаме с шери. Има забранен вкус. Мама хваща стойката на сешоара и пее на нея като на микрофон. Юджийн вдига ръка високо, имитирайки Лисугера, издува корем и започваме да се въртим в кръг.

– Често ли идваш тука? – пита той.

– Идвам, като не се агнят овцете.

– От изостаналите райони ли си?¹⁸ – оригва се.

– А-ха, на помощи съм.

¹⁶ Фолклорен танц, типичен за Ирландия и Шотландия. – Бел. прев.

¹⁷ Bodhran (англ.) – ирландски народен ударен музикален инструмент. – Бел. прев

¹⁸ Disadvantaged areas (англ.) – райони със сериозни икономически, социални и др. проблеми на населението, за които държавната политика предвижда определени мерки и специфично подпомагане. От 70-те години на XX в. в Ирландия са дефинирани три основни категории изостанали райони.

– Господи, колко си прекрасна! Миризмата на шиле е несравнима.

Помирисва ме, дъхът му лъха на шери. Движенията ни следват пищенето на гайдите, рученето ни тегли. Треперливият звук на калаена свирка се къдри в тъмнината. Дългият кичур коса, който покрива плешивото петно на главата на татко, пада и почти докосва рамото му. Мама изтегля колана си и го завърта като обръч на показалеца си, докато лявата ѝ ръка остава на кръста. Последната сцена, която си спомням, е как коланът лети през стаята с плющене и как Юджийн пита: “К’во ш’ кажеш да се понатискаме на стената?”, като ме врътва майсторски.

Любов във високата трева¹⁹

Корделия се събужда в мразовит следобед, отваря очи – покрай прозореца на спалнята ѝ се носи торфен дим²⁰. Става, отваря прозореца и чува замираща музика откъм пътя. Зимният въздух е натезжал в очакване – последният ден на двайсети век е. Корделия се съблича, налива вода от метална кана до половината на легена, изстиска кесията за баня и насапунисва ръцете си, лицето. Когато през ноември тръбите избиха, вместо да търси водопроводчик, тя разчупи леда в бурето за дъждовната вода и спусна кофата вътре. Тази вода е студена. Тя се избърсва и се облича – без да бърза – в зелена рокля, слага платинен медалион на врата си. Навежда се и завързва връзките на черните си обувки, знаейки, че щом този ден свърши, вече нищо няма да бъде същото.

В кухнята пуска яйце от бантам кокошка в една тенджерка, слага чайника да заври, изважда металната купичка за яйца, помътнялата ѝ лъжичка, чаената чаша на ивици с чинийката и изчаква да стане готово. Някъде някой сече дърва. Този чайник винаги свири, преди да кипне водата. Тя маха запушалката и сяда до отворената врата. Поспала е, сега трябва да хапне. Счупва черупката, посолява яйцето, намазва масло върху хляба, налива чай. Вятърът навява повехнали листа по линолеума. В Бирма вярват, че ако вятърът внесе листа от бетел²¹ в дома на

¹⁹ Превод от: Keegan, C. *Love in the Tall Grass*. – In: Keegan, C. *Antarctica*. New York: Atlantic Monthly Press, 1999, p. 43–59.

²⁰ Традиционен начин за отопление в Ирландия е отоплението с торф. – Бел. прев.

²¹ Вечнозелено пълзящо растение, използвано като лек стимулант и за медицински цели, произхождащо от южна и югоизточна Азия. – Бел. прев.

булката, това вещае нещастие за младата двойка. Толкова много ненужни факти се прескачат в главата на Корделия. Часовникът върху камината тиктака весело. Сякаш казва: “Още малко”. Още малко. Когато приключва, тя обръща черупката на обратно – номер от детските ѝ години, превърнал се в навик. Изважда кърпичка от ръкава си и избърсва устни. Време е. Развързва плитката си, разресва косата си. Не познава друга жена, чиято коса да е побеляла на четирийсет. Накрая сваля от закачалката хубавото си черно палто и излиза навън в остатъка от декември.

Изминали са девет години, откакто Корделия е вървяла по този път – стръмен път, водещ към океана. Почти нищо не се е променило. Училището е преобоядисано, но закусвалнята “Сребърният долар” си е още там, там е и фургонът за сладолед с избеляла табела, а пък хотелчето “Самотната звезда” даже свети и магазинчето за сувенири е отворено. Идва ѝ на ум, че може би с настъпването на новия век пак ще затворят и ще чакат лятото с туристите и скачащите хлапета. Усеща върху себе си погледите на надничачи лица иззад плетени перденца. Едно момче с колело се спуска по инерция покрай нея. Тя спира пред църквата, плъзга стъклената врата, измива се от купела със светената вода. Преддверието лъха на влажен мрамор, на стар камък, на спарени връхни дрехи. Някога си представяше как стои тук в сватбена рокля заедно с баща си, който я отвежда до олтара.

Вътре храмът е празен, мраморните перила от спомените ѝ ги няма. Две скулптури бдят до олтара – Дева Мария и Свети Йосиф. Едната – кафява, другата – тъжно синя. “Защо Мария е винаги тъжна?” – пита се тя. Пали свещ в краката ѝ – изглежда толкова самотна. Близо до олтара стои ковчег, покрит с пурпурно платно – толкова малък ковчег; после обаче тя осъзнава, че това е органът. Сنيшава се заднишком в празната изповедалня, приплъзва решетката.

– Благослови ме, Отче, защото съгрехих! – прошепва.

Това я връща назад. Внезапно течение преминава през храма със странен звук – като движение на мотор, като усилващ се вятър. Тя сяда на последната пейка и отваря служебника напосоки, прочита текста за Палмова неделя и се замисля, че Юда Искариотски е хубаво име.

Пътят е скътан между прешипови храсти – зелен, потръпващ прешип²², който разцъфва в неотстъпващо жълто в продължение на половин година. Вече се смрачава – загледана в рамката синкав сдрач на запад, Корделия усеща как светлината се стопява. Спира и изтръсква камъче от обувката си. Над безплодните дюни се събират облаци. Усеща как бие сърцето ѝ, чувства се уморена, смъртно уморена, а вечерта се спуска навсякъде около нея толкова бързо. Защо времето тече така бързо, а после забавя ход? Трябва да върви повече от две мили. Припомня си чакалнята, проблясването на стетоскопа, обещанието и бърза.

Така се сдрачаваше и тогава, когато Корделия срещна доктора – в един късен септември с опаднали плодове. В яда си тя беше взела чук и гвоздей и беше издълбала на предната порта надпис “ЯБЪЛКИ”. През нощта беше излязъл бурен вятър и напълно беше обрулил дърветата. Беше се събудила и намерила земята в овощната градина застлана с ябълки: “Грени Смит”, “Златна превъзходна”, “Брамли”, червени ябълки, диви ябълки. Беше напълнила кофите, легените, старата бебешка кошница²³, но излишъкът лежеше изобилен и натъртен във високата трева.

Когато колата на доктора сви в нейната алея, Корделия седеше на стълбите пред предната врата и прелистваше главата “Конфитюри и желета” от готварската си книга. На перваза на прозореца над главата ѝ бяха строени буркани за конфитюр с удавени оси, заблудени от лъжиците сладко на дъното на водата. Сянката на доктора падна дълга и плътна върху нея. Изглеждаше като мъж, който може да прескочи плет и да се покатери на дърво, като мъж, свикнал да тича. Тя го поведе нагоре по пътеката към овощната градина, където той извади ръце от джобовете си и заклати глава:

– Каква разсипия – каза. – Няма нищо, което да мразя повече от разхищението. Имате ли лопата?

Той свали сакото си и нави ръкави. Нагоре ръцете му бяха бледи за през лятото, вените на китките му – като сини клони, каквито дете би нарисувало върху бял лист. От китките надолу обаче бяха тъмни, сякаш ги беше потопил в перманентно мастило, което не можеше да се отмие. Есенното слънце догаряше в

²² Вечнозелен храст с гъсти бодли и жълти цветове. – Бел. прев.

²³ Moses basket (англ.) – преносима кошница за бебе, в миналото плетена от тръстика. – Бел. прев.

оранжево, когато докторът изкопа ямата. Покриха пръстта със слама и внимателно положиха ябълките така, че да не се допират една до друга.

- Ето – каза той, – ябълки за цяла година.
- Влезте да си измиете ръцете!

Кухнята ѝ беше тъмна и хладна и миришеше на сажди и на нещо друго, което докторът не можа да определи. Корделия му даде течен препарат и той застана до мивката, търкайки ръцете си. Тя наля чаша с мляко, която той изпи, преди да си тръгне с плитък леген, пълен с ябълки. Корделия сви полата си като торба и напълни и нея. Докторът се впечатли от коленете ѝ – със следи от тревата там, където беше коленичила – и от мургавите ѝ бедра и продължи да мисли за тях, докато се връщаше към къщи при жената и децата. Всеки път, когато вземаше някой завой, ябълките се търкаляха шумно по задната седалка.

Докторът дойде пак. Донесе легена, напълни го още веднъж по настояване на Корделия и отново се върна. Започна да се отбива всеки четвъртък.

- Мислех, че ябълките държат докторите надалече²⁴ – каза тя.
 - Докторите са различни.
 - Ами пациентите?
- Пациентите са еднакви. Пациентите просто искат да се почувстват по-добре.

Когато не валеше, Корделия и доктора пиеха чай навън. Сядаха на шарена сянка под дърветата и разговаряха. Тя го разпитваше за медицинското училище, за това, че е единствено дете. Никой от двамата нямаше брат или сестра, нито живи родители. Корделия беше добър слушател, а пък докторът обичаше да говори. Разказваше за детството си – как с часове седял на верандата, трепейки мухи, как баща му правел повече снимки на изложбените си кучета, отколкото на него, как леля му била в манастир и как родителите му се надявали и той да се присъедини към духовенството. Нито веднъж обаче не спомена жена си, приличаше на книга с липсващи глави по средата. Корделия долавяше пренебрежение. Отблизо усещаше миризма на нафталин в зимното му сако – напомняше ѝ за чекмедже, неотваряно от много време.

²⁴ Игра на думи: “An apple a day keeps the doctor away” (англ.) – Една ябълка на ден държи доктора надалече. – Бел. прев.

На трийсетия си рожден ден Корделия седна с крака, потопени в леген с гореща вода, и се заслуша в гръмотевичната буря. Беше краят на ноември. Изпи три водки и върза панделка в косата си. Светкавица озари стаята. Когато докторът пристигна, тя го хвана за ръка и го поведе към овощната градина. Легна върху мократа трева.

- Аз съм на трийсет – каза тя.
- Ще настинеш.
- Не ме е грижа.
- Пила ли си?
- Има ли значение? – отвърна и разкопча роклята си.

Загубиха представа за времето. Докторът видя колко е часът, едва когато погледна озовалия се близо до лицето му циферблат, после отпраши, оставяйки следи от залитащи гуми по пътя.

На следващата сутрин Корделия остана в леглото си, докато големи сънливи мухи се блъскаха в стъклата на прозореца. Гледаше стрелкащите се сенки на лястовиците, които прелитаха в нетрайни двойки покрай прозореца ѝ, отнемайки светлина от стаята ѝ, и се удивляваше как живите твари могат да се задържат във въздуха. Мислеше си за последните презрели плодове – закъснелите – падащи при най-лекия полъх. Сърце не ѝ даваше да ги откъсне. Представяше си как дръжката отслабва, как плодът едва се придържа на края ѝ, как се изплъзва, как се отпуска, после се освобождава и пада.

На жена си докторът казваше, че е на посещения по домовете. Тъй като колата му твърде много биеше на очи, започнаха да се срещат на пясъчните дюни край Страндхил. Носеха бутчета, бутилка уиски, кейк и блокчета белгийски шоколад, защото докторът обичаше сладко. Когато не валеше, той разкопчаваше ризата си, а тя събуваше обувките си и разпускаше коси. Повечето пъти обаче просто лежаха, завити с голямото черно палто на Корделия, заслушани в прибоя, неговата глава опираше в тръстиките. Понякога се унасяха в лек сън, но Корделия винаги долавяше необратимото тиктакане на златния часовник на доктора: тик-так, тик-так. “Още малко”, сякаш казваше. Еще малко. Мразеше този часовник, щеше ѝ се да стане и да го запрати в океана.

Корделия сънуваше, че се намира в стая със зелено, развяно перде. Тя може да вижда навън, но никой не може да надникне вътре. Когато каза това на доктора, той започна да говори за жена си. Корделия не се интересуваше от жена му. Искаше ѝ се той да заблъска с юмрук по вратата ѝ посред нощ, да влезе вътре с един куфар, да я повика по име и да каже: “Дойдох да живея с теб, пък каквото ще да става.” Искаше ѝ се да я отведе в някоя непозната къща и да остави вратата широко отворена. Докторът каза, че жена му си ляга рано. Каза, че в хубавите нощи сяда навън под навеса на къщата си и запалва цигара, че от там може да види носа горе, където пътят завива към светлините на нейното село.

Зимата дойде с внезапни, непредсказуеми проливни дъждове. Корделия се виждаше с него по кръчмите, където ядяха червено месо и пиеха вино. В четири часа вече беше тъмно, а докторът разказваше за това как се е оженил, как почувствал, че това било нещо, което трябвало да направи и затова взел първата жена, която го пожелала, когато бил на двайсет и две. Няма ясна представа за себе си. Жена му напуснала работа и забременяла. Не можела да шие. Ако някое копче на ризата му се скъсало, тя я изхвърляла. Корделия не попита защо той не си шие копчетата сам.

Заминаха за Дъблин за един уикенд. Срещнаха се в центъра и той ѝ каза да легне на задната седалка на колата, докато излязат от главния път. Когато пристигнаха в хотела, на рецепцията беше застанал адвокатът му. Докторът представи Корделия като колежка. Изгаряше от вина. Любиха се на отворен прозорец, слушайки как река Лифи²⁵ тече покрай Идън Кий²⁶. Усещането да си заобиколен от непознати беше хубаво. Докторът ходеше на своите срещи следобед, а вечер намираше закътани ресторанти. Внимаваше как харчи, говореше за курса на стерлинга, за това как жена му си купила палто за 300 паунда, без да се посъветва с него. Веднъж Корделия излезе от банята и го намери да тършува в чантата ѝ.

– Да ти се намира аспирин? – попита той. – Боли ме главата.

В седмицата преди Коледа той дойде у тях с пържоли и ги сервира алангле с бутилка бренди.

²⁵ Река, която тече през централната част на Дъблин. – Бел. прев.

²⁶ Кей в Дъблин на река Лифи. – Бел. прев.

– Весела Коледа! – каза и ѝ даде кутия бонбони от тъмен шоколад. Тя беше алергична към шоколад.

След това не го видя две седмици. Обади ѝ се от уличен телефон в два през нощта.

– Къде беше, когато бях на дваайсет? – каза той. Говореше завалено. – Жена ми иска да знае защо не я докосвам. Все едно докосвам змия. Тя се прибира вкъщи в Килкъни за уикенда. Ще вземе децата. Къде ти се ходи?

– В Испания.

– Ха така! Ха! Ха! Испания да бъде.

Този уикенд той заведе Корделия в едно градче в Лимърик, единственото предприятие в което беше една кланица. Из градчето се разнасяше гранива миризма, а те взеха стая в хотел, в който топлата вода така и не стана по-топла от хладка. На долния етаж една циганска сватба беше в разгара си. Корделия се напи. Тръгна по коридора по нощница. Вълненият килим под краката ѝ беше на големи червени рози. Застана до прозореца, гледайки как младоженската двойка заминава с файтон, теглен от магарета. Хората хвърляха цветя и кутийки от бира по луксозното возило.

– Докато смъртта ни раздели – обади се докторът. – Тези, които плачат по сватбите, са все женени хора. На тях им е ясна разликата между тържествените обети и живота.

Размениха си разни неща. Това беше първата им грешка. Той взе хирургическа ножица и отрязва кичур от косата на Корделия. Прибра го между страниците на една книга със заглавие “Доктор Живаго”. Друг път, след като бяха лежали сред дюнните до тъмно, случайно размениха шаловете си. Той ѝ даваше стари книги, с обточени в златно страници. Корделия пък пишеше дълги писма на бели листове, в които казваше, че дните без него са като месеци без изгрев, без кислород.

Посред нощ, когато жена му и децата му спяха, докторът се качваше нависоко в гостната, отваряше вратата към таванското помещение и криеше там нещата, които Корделия му беше дала. Знаеше, че там ще са в безопасност, защото жена му се страхуваше от високото.

Докторът обаче никога не написа нито ред на Корделия. Когато той и жена му заминаха за Лисабон на почивка, Корделия не получи и дума от него, нито дори пощенска картичка. Единственият образец от почерка му, който някога успя да види, беше върху лекарството против болки в ушите, което той ѝ даде. Написаното едва се четеше: “По едно с вода (или водка) три пъти на ден”.

Корделия е почти там. Отминава бетонните бариери на паркинга, поема по стръмния наклон през дюните под сянката на планината. Спира да си поеме дъх, обръща поглед към синеещите се вълни на прилива – как се надигат, как се премятат и се разбиват в несекваща солена пяна на брега. Тръстиките се привеждат ниско, за да мине вятърът. Той е изтрил всички стъпки от пясъка – няма много следи от човешко присъствие тук. Само една счупена пластмасова лъжчка, една смачкана кутийка от бира и едно детско портмоне с мъниста. Корделия спира и се навежда да го вдигне, но то е празно, подплатата му е разкъсана.

Светлините откъм града хвърлят портокалов шарф на изток. Тя дочува музика – циганите са пуснали Джим Рийвс²⁷ при караваните, генератор бръмчи монотонно. Петниста кобила цвили и препуска в галоп по брега на океана, сякаш и тя е сънувала мъж, опрял оръжие в главата ѝ. Събират се облаци, сгъстяват се в тъмнината. Корделия намира покритото с мъх островче на хълма, където бяха лежали за първи път. Беше преди почти десет години. Тя ляга в тръстиките, придърпва нагоре яката си, чака.

Докторът влезе в гостната си един следобед и намери на пода черната панделка, която беше взел от косата на Корделия, за да привърже писмата ѝ – всяко от тях адресирано до кабинета му, с надпис “строго поверително”. Когато вдигна глава, той видя краката на жена си, висящи от отвора към тавана.

– Чия е тази коса? Кой е изпратил тези писма? С кого си се срещал? На кого е тази панделка? На кого? Искам да знам, говори. Коя е Корделия? Корделия чия?

Жена му зачете на глас. Разплака се. Имаше думи като “вечно”, “винаги” и “докато смъртта ни раздели”. Когато започна, беше късен следобед. Докторът

²⁷ Американски кълтри и поп певец, популярен през 50-те и 60-те години на XX в. – Бел. прев.

седеше в креслото до огъня и гледаше през прозореца тръпнещите хризантеми, притискащи ръждивите си цветове в стъклата. Жена му пускаше всяка прочетена страница на пода във всекидневната. Листовете падаха плавно, а тя трябваше да поиска фенерче, за да ги дочете. В края на много страници с едър почерк беше написано името Корделия. Жената на доктора отказваше да слезе, ами седеше горе и настояваше за истината.

– Влюбен ли си в нея?

– Влюбен? – възкликна докторът с изненада в гласа.

– Това е просто увлечение, нищо повече.

– За глупачка ли ме мислиш? Ти ще ме напуснеш.

– Не ставай смешна. Ти си ми жена.

Изкуши я да слезе. В камината се беше разгорял чудесен огън, защото докторът, изгубил самообладание, беше нахвърлял пълни лопати въглища в пламъците. Преди разсъмване, в присъствието на мъжа си, тя бавно изгори писмата на Корделия. Докторът гледаше как огънят поглъща страниците, как млечно светлата коса на Корделия обгаря в синкавата жар. Помисли си за изгарянията, които беше лекувал, за най-тежките случаи, и въпреки това едва се сдържа да не пхне ръце в пламъците, за да ги спре.

– Тя е руса – каза жената на доктора.

Два дни по-късно докторът извика Корделия в кабинета си и с тих, колеблив глас я информира, че връзката им е приключила. Беше събрал длани и въртеше палците си в малки окръжности обратно на часовниковата стрелка. Така трябва е, когато ти съобщават за последен стадий на неизлечима болест, помисли си тя. Той говореше и говореше, но понякога време Корделия спря да слуша. Зачете се в таблото за проверка на зрението зад главата му. Не успяваше да разчете дребния шрифт най-отдолу. Може би имаше нужда от очила.

Главата на доктора клюмна в ръцете му.

– О, Корделия – каза той. – Не мога да я оставя. Знаеш, че не мога. Помисли за децата. Представи си ги как питат: “Къде е татко?”

“Къде е татко?” Без да знае защо, я напуши смях.

– Изчакай ме – продължи той. – След десет години децата ще са пораснали и ще са си поели по пътя. Ще се срещнем на Нова година в края на века. Ще се срещнем тогава и аз ще дойда и ще заживея с тебе. Обещавам! Ти ще ме навестяваш дотогава.

Корделия се засмя и това беше последният път, в който го видя. Мина покрай пациентите в чакалнята. Подсмърчащата жена на средна възраст с носните кърпички, бледият мъж с превързаната ръка, контузените. Всички ли чакаха този човек?

Малко по малко кошмарът избледня. Зеленото перде и прозорецът се свиха в паметта ѝ, но обещанието остана да тлее като горещ ръжен. Корделия закопня за усамотение. Започна да чете до късно през нощта, да свири на пианото, упражнявайки простички мелодии. Говореше си сама, приказваше свободно в празните стаи. Не търсеше смисъл. Постепенно заживя като отшелник. Покри телевизора с покривка за маса и сложи ваза с цветя отгоре, изхвърли транзистора, заедно с всичките му лоши новини. Направи списъци, плати сметките си по пощата. Вкара си телефон вкъщи и осъзна, че и доставчикът на торф, и бакалинът, и момчето за газта, всеки, от когото се нуждаеше, можеше да дойде и да донесе необходимото. Те оставяха картонени кутии, пълни с бакалски стоки, бутилки с газ и торби с торф пред вратата и вземаха чековете изпод камъка. Тя ставаше късно, пиеше силен чай, превръщаше чистенето на решетката на камината в ритуал. Отслабна и спря да посещава неделната служба. Съседи чукаха на вратата ѝ и надничаха през прозорците, но тя не отговаряше. Ръждива пепел покри къщата, натрупа се по всички хоризонтални повърхности. Сякаш при всяко нейно помръдване се надигаше прах.

Вечер запалваше камината, гледаше съскащия около торфа пламък и слушаше как рододендроновият плет и пълзящата лоза стържат по стъклата на прозореца. Корделия си представяше как отвън в мрака някой изтрива дупка върху зацапаното стъкло, за да надникне вътре, но знаеше, че е само плетът. Винаги беше поддържала градината – през лятото оставаше навън с градинарските ножици, подкастрияше я цялата, почистваше лавровите листа от пясъчната пътека, косеше тревата, палеше малки, безобидни огньове, а димът им се разнасяше отвъд въжето

на простора. Сега занемареният плет започна да превзема къщата, избуя толкова гъст и толкова нагоре, че държеше в постоянна сянка всички стаи на долния етаж, а когато слънцето залязваше, в дневната се наместваха странните сенки на чилийския бор. Корделия можеше да седи под настолната лампата посред бял ден и да си представя, че е нощ. Времето сякаш нямаше значение. Минаха години. Понякога, когато се затопляше и пъпките на рододендрона се отваряха, тя се разхождаше гола из къщата и леко докосваше влажните цветове. Никой никога не я видя.

Сега над Страндхил е нощ. Луната, наполовина, сякаш хвърля повече светлина от обикновено. Корделия може за различни очертанията на скалите на фона на небето. Океанът си е все същият, хрумва ѝ детинската идея, че вълните казват “обича ме, не ме обича”. Ужасно е да бъдеш глупак на четирийсет. Твърде дълго е стояла сама. Всичко си е същото и всичко се е променило. Корделия се чувства така, като че е бягала много, много дълго и сега вече ударите на сърцето ѝ могат да се успокоят в нормален ритъм. Така или иначе това е краят. Тя слага ръка на лицето си и топлината на дъха ѝ я успокоява. Чувства как вятърът става по-студен, загръща се в палтото си, закопчава копчетата си. Още малко. Затваря очи, спомня си клъцването на ножиците, отрязващи кичура от косата ѝ, горещ, неспокоен сън, избледняваща зеленикава синина върху врата ѝ, снишаването върху задната седалка на колата му, таблото за преглед на зрението в кабинета му.

Малко шествие с факли върви през хълма, устремено към полунощ. Духовият оркестър – музика от тромпети и хора, чествачи хода на времето. Момче, преоблечено в костюм, бие барабан. Вървят напред в свое собствено време. Момичета с къси полички въртят стикове, запътили се към светлините на града.

– Корделия? – една жена застава над нея. – Вие не ме познавате. Познавали сте мъжа ми – докторът беше мой съпруг – казва.

– Докторът беше? *Беше?*

– Докторът няма да дойде.

Корделия е объркана. Изминало е много време, откакто за последен път е говорила с друг човек. Не знае какво да каже.

– Не предполагайте, че знам?

Жената на доктора е стегната, дребна, с доста бяло в очите. Пристяга колана на палтото около кръста си, сякаш да го направи по-тънък.

– Беше очевидно. Когато съпругът ти се прибира от посещения при пациенти с пясък в обувките, със закопчани накриво копчета на ризата, сресан, миришаш на мента и с гигантски апетит, не е необходимо да си гений, за да се досетиш какво става.

Изважда цигари и предлага една на Корделия. Корделия поклаща глава, вглежда се в лицето, осветено от пламъка на запалката. Лице на жена, която някога е изглеждала добре, но сега изглежда отчаяна.

– Пишеш хубави писма. Никога през живота си не съм получавала такива.

Сега барабанът се чува слабо откъм носа.

– Знаеш ли кое е най-смешното? Най-смешното е, че аз се молех да ме напусне. Падах на колене и редях молитви, за да си тръгне. Той пазеше писмата и нещата ти на тавана, чувах го там горе нощем, като носеше стълбата. Сигурно е мислел, че съм глуха. Както и да е, аз бях сигурна, че ще ме напусне, когато го разкрих. Обичаше тебе – дотолкова, доколкото е способен да обича. Не че е утеха, но съм сигурна в това.

– Обичаше?

– Сърце не ми даде да го напусна, нито пък той можа да напусне мен. Бяхме страхливци – гласът ѝ трепери. Поглежда към океана и се севзема. – Погледни косата си. Бяла е. На колко години си?

– Точно на четирийсет.

Жената на доктора ляга долу в тръстиките и пуши. Корделия не изпитва нищо лошо към нея, нито следа от болезнената завист, която си е представяла.

– Как разбрахте, че ще съм тук?

– Той има ужасна памет, записва си всичко. И вярва, че почеркът му е нечетлив. И теб е записал: “К. Страндхил в полунощ”.

– Страндхил в полунощ.

– Не е много романтично, нали? Мислела си, че ще го запомни.

Откъм запаления от циганите огън на паркинга се разнася миризма на изгоряла гума, когато докторът изниква сред дюните.

– Знаех си – казва жена му.

Той стои там – видимо остарял с десет години и останал без дъх. Костюмът му лъщи на лунната светлина. Той е жив и вече е почти полунощ. Корделия е доволна, но нищо не е толкова, каквото си го е представяла. Докторът не се устремява към нея. Не ляга във високата трева и не слага главата си в сгъвката на ръката ѝ, както някога. Стои там, сякаш е пристигнал на местопроизшествие твърде късно, съзнавайки, че би било възможно да направи нещо, само ако е дошъл по-рано. Зад тях нестихващият шум на океана самотно заглъхва. Заедно слушат прибоя, разбунените вълни, отмерващи оставащото време. И тъй като не знаят какво да кажат или направят, не правят и не казват нищо. Тримата просто седят там и чакат: Корделия, докторът и жена му – трима смъртни в очакване, чакащи някой да си тръгне.